

О.В. Олійник, д.е.н., проф.
С.Ф. Легенчук, д.е.н., проф.
О.Д. Юрківська, здобувач

Державний університет «Житомирська політехніка»

Циркулярна економіка як основа сталого розвитку підприємства: обліковий аспект

Виснаження природних ресурсів загрожує майбутньому розвитку промисловості, забезпеченню людства матеріальними благами та загальному рівню життя. Нераціональне використання природних ресурсів, надмірне споживання матеріалів і неефективне управління ресурсами призводять до забруднення стану довкілля, виснаження природних багатств, зниження продуктивності підприємств і погіршення якості життя в глобальному масштабі. Одним із перспективних шляхів вирішення цих проблем є перехід до циркулярної економіки.

Метою дослідження є вивчення облікового аспекту впровадження циркулярної економіки.

Циркулярна економіка – це модель, що базується на повторному використанні ресурсів і запобіганні утворенню відходів, пропонує альтернативу лінійній економіці, яка вичерпує ресурси та негативно впливає на довкілля. Перехід до циркулярної економіки є актуальним для західних країн, де реалізуються плани дій для мінімізації відходів та економії ресурсів.

Передумовами переходу від лінійної до циркулярної економіки є нераціональне використання та скорочення ресурсів, низька ефективність виробництва, збільшення викидів у навколишнє середовище та щораз більше занепокоєння щодо зворотного утворення відходів.

В Україні цей процес стикається з такими викликами, як обмежені фінансові ресурси й слабка інфраструктура, проте інтеграція з ЄС сприяє впровадженню сталих практик. У такій моделі облік зосереджується на екологічних і соціальних показниках, що забезпечує довгостроковий розвиток через оптимізацію управління відходами й економію ресурсів, сприяючи екологічній відповідальності бізнесу.

Ключові слова: циркулярна економіка; бухгалтерський облік; сталий розвиток; післявоєнне відновлення; відходи.

Актуальність теми дослідження. Сьогодні світ стикається з безпрецедентними екологічними викликами. Вичерпання природних ресурсів, забруднення довкілля та зміни клімату вимагають переосмислення традиційної моделі виробництва та споживання. Лише за останні шість років для задоволення потреб суспільства було використано 5 трильйонів тонн первинних ресурсів, що на 70 % більше, ніж планета може безпечно поповнити [1].

Виснаження природних ресурсів загрожує майбутньому розвитку промисловості, забезпеченню людства матеріальними благами та загальному рівню життя. Нераціональне використання природних ресурсів, надмірне споживання матеріалів і неефективне управління ресурсами призводять до забруднення довкілля, виснаження природних багатств, зниження продуктивності підприємств і погіршення якості життя в глобальному масштабі. Одним із перспективних шляхів вирішення цих проблем є перехід до циркулярної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженням теоретичних і практичних питань циркулярної економіки присвятили праці Р.Баланай, А.Галог [2], М.Б. Нагара [3], Н.І. Горбаль, Ю.Р. Ломага [4], Л.Г. Квасній, І.Л. Татомир [5], С.А. Горбаченко, Н.А. Клевцевич [6] та інші. Перспективи впровадження в Україні циркулярної економіки досліджували Н.І. Горбаль, С.В. Сліпачик [7], О.Г. Мельник, М.Л. Злотнік [8], М.Г. Бортнікова, М.В. Руда, Т.С. Яремчук [9], О.Козлова [10] та інші. Питання облікового аспекту впровадження циркулярної економіки потребують подальшого дослідження.

Метою дослідження є вивчення облікового аспекту впровадження циркулярної економіки.

Викладення основного матеріалу дослідження. Упродовж останнього десятиліття розвинені країни активно впроваджують циркулярну економіку, яка витісняє застарілу лінійну економіку, що має недоліки у вигляді виснаження природних ресурсів і загострення екологічних проблем. Передумовами переходу від лінійної до циркулярної економіки є нераціональне використання та скорочення ресурсів, низька ефективність виробництва, збільшення викидів у навколишнє середовище та щораз більше занепокоєння щодо зворотного утворення відходів.

Поняття «циркулярна економіка» вперше з'явилося в літературі в 1960-х роках унаслідок переходу від індустріальної економіки до постіндустріальної (цифрової), що характеризується розширенням асортименту товарів і послуг, прискоренням технологічного прогресу та розвитком інновацій. Все це зумовлює перехід до більш ресурсоефективної економічної моделі [7].

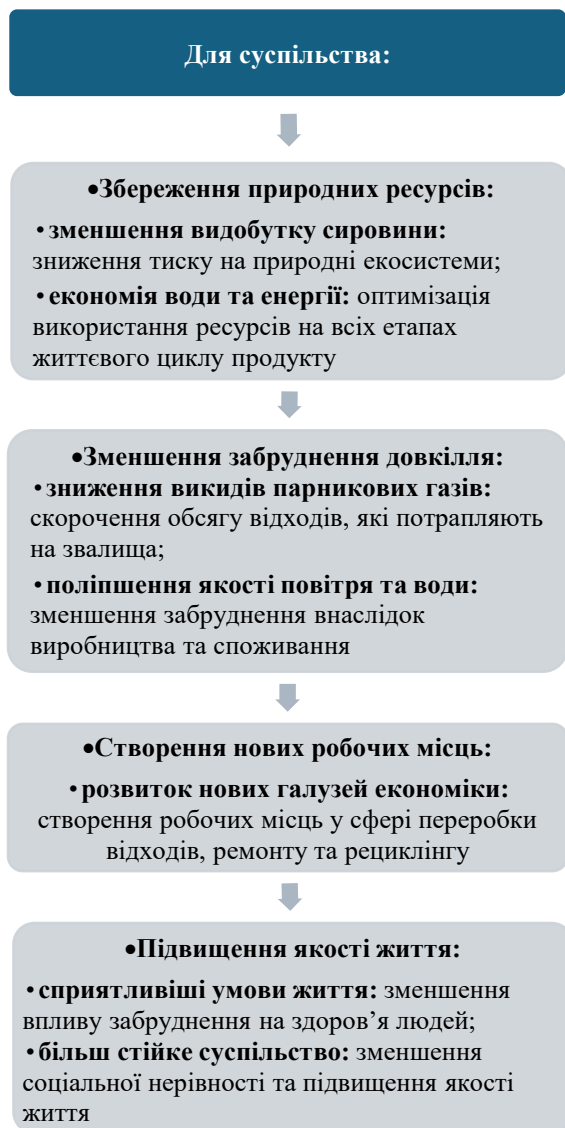
Циркулярна економіка – це нова економічна модель, що ґрунтується на повторному використанні матеріалів, збереженні ресурсів в обігу, продовженні їх життєвого циклу і відсутності відходів [11].

Модель циркулярної економіки пропонує ряд значних переваг як для підприємств, так і для суспільства в цілому (рис. 1–3).

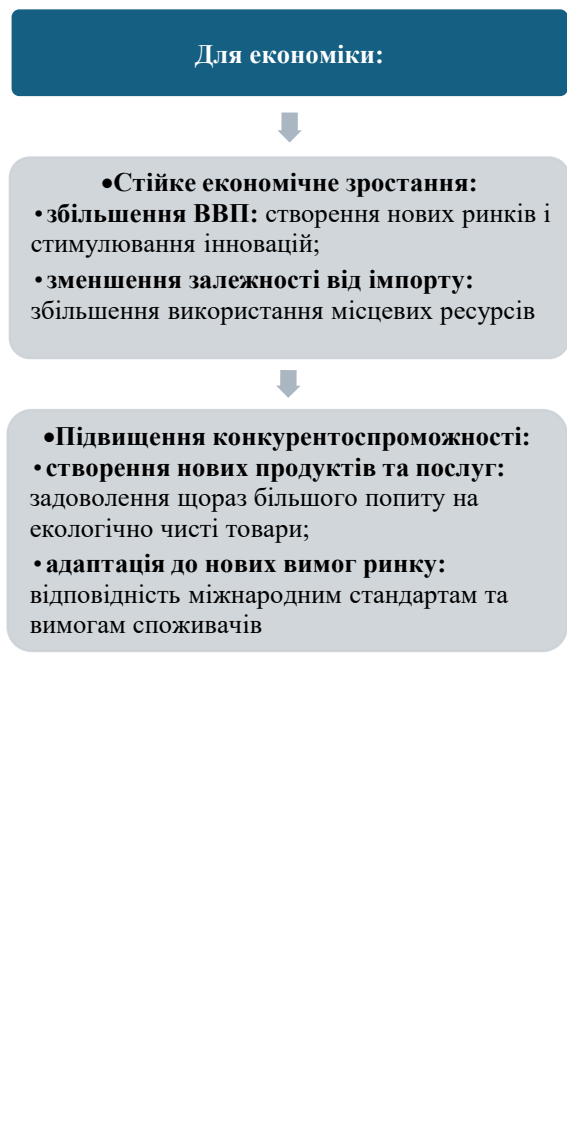
Джерело: розроблено авторами

Рис. 1. Переваги циркулярної економіки для підприємств

Джерело: розроблено авторами

Рис. 2. Переваги циркулярної економіки для суспільства

Джерело: розроблено авторами

Рис. 3. Переваги циркулярної економіки для економіки

Циркулярна економіка є рушійною силою та імпульсом для нової промислової революції. Ця парадигма орієнтована на максимізацію економічної ефективності використання ресурсів, досягнення цілей сталого розвитку та зменшення негативного впливу на навколишнє середовище [12].

Основою циркулярної економіки є збереження цінності ресурсів, матеріалів і енергії протягом усього їхнього життєвого циклу. Це означає перехід від лінійної моделі економіки, заснованої на принципі «взяти, використати, викинути», до моделі, в якій матеріали постійно повторно використовуються, відновлюються або переробляються (рис. 4).

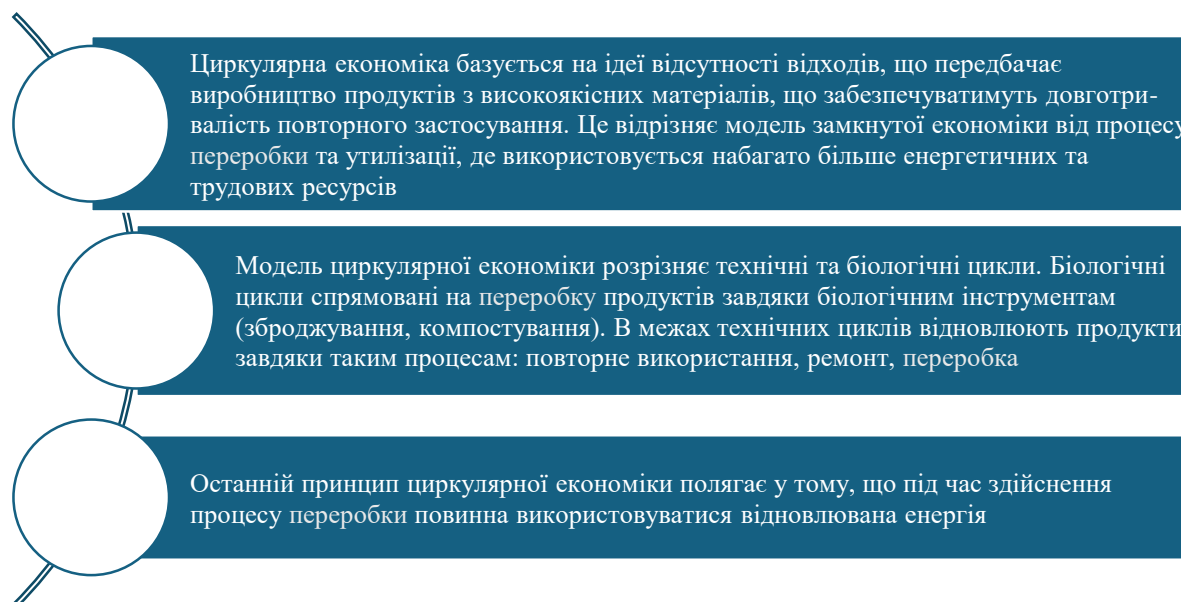

Джерело: розроблено авторами

Рис. 4. Основні принципи циркулярної економіки

Ці принципи спрямовані на збереження екологічного балансу, зменшення залежності від обмежених ресурсів та зниження негативного впливу на довкілля.

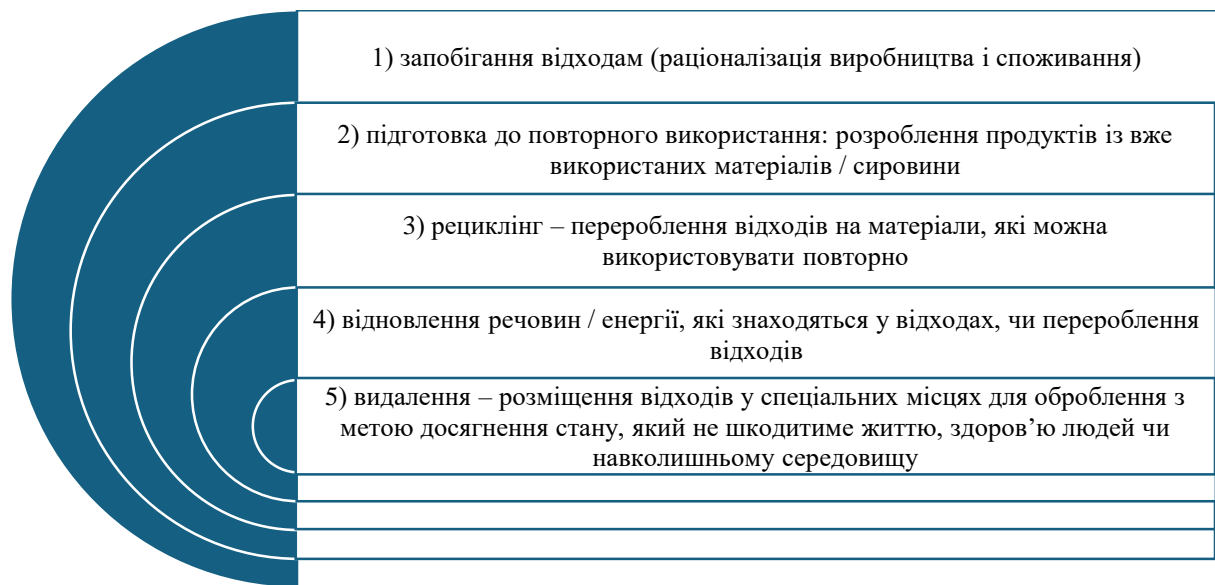
Використання циркулярної економіки засноване на трьох основних принципах (рис. 5).

Джерело: розроблено авторами

Рис. 5. Принципи циркулярної економіки

Управління відходами охоплює п'ять головних процесів (рис. 6).

Джерело: розроблено авторами

Рис. 6. Процеси управління відходами

Звісно, найкращий спосіб управління відходами – це запобігти їхньому утворенню за допомогою інноваційних технологій на етапі виробництва та раціоналізація на етапі споживання. На жаль, найпоширенішим варіантом залишається утилізація. Однак концепція безвідходності, яка визначається Zero-Waste Alliance як «принцип збереження ресурсів шляхом відповідального виробництва, споживання, повторного використання та відновлення товарів, матеріалів і упаковки, без спалювання або викидів у ґрунт, воду чи повітря, що загрожують навколишньому середовищу або здоров'ю людини», стає дедалі важливішою. За даними звіту Circular Gap Report 2022, «сьогодні лише 8,6 % ресурсів у світі перебуває в обороті» [1]. На рівні ОЕСР, ООН та ЄС циркулярна економіка розглядається як спосіб пришвидшити перехід суспільства до більш ресурсоефективної системи та як відповідь на глобальні екологічні виклики й загрози.

ЄС щорічно виробляє близько 2,3 мільярда тонн відходів, з яких менше половини підлягає переробці [7]. Це негативно впливає на навколишнє середовище та здоров'я людей, а також вказує на неефективне використання обмежених ресурсів. Метою циркулярної економіки є вирішення цієї проблеми шляхом мінімізації відходів. Це можливо завдяки продовженню терміну служби ресурсів, матеріалів і продуктів, перепроєктуванню продуктів і бізнес-процесів, розробці інноваційних рішень і моделей обслуговування, а також заохоченню більш сталих моделей споживання. Як наслідок, кількість відходів зменшиться, покращиться стан довкілля та підвищиться якість життя.

Країни ЄС займають провідну позицію у світі щодо реалізації принципів циркулярної економіки, які з кожним роком стають все більш актуальними. У 2015 році Європейська комісія затвердила План дій з циркулярної економіки (СЕАР), що повністю реалізувався у 2019 році. У березні 2020 року був прийнятий новий План дій з циркулярної економіки, метою якого є, зокрема, збільшення повторного використання та переробки ресурсів, а також зменшення споживання, сприяючи економічному зростанню [13]. ЄС також реалізує програму «Горизонт», яка підтримує інноваційні проекти у сфері управління відходами. Інакше кажучи, повторне використання, перероблення та ремонт стають швидко зростаючими напрямками бізнесу та сприяють виникненню нових робочих місць.

Згідно з прогнозами, реалізація циркулярної економіки в ЄС дозволить створити 580000 нових робочих місць, заощадити 500 євро на рік на енергоресурсах для кожного домогосподарства, зменшити промисловий попит на сировину на 17–24 % до 2030 року та скоротити операційні витрати на 630 мільярдів євро щорічно. Загальний вплив циркулярної економіки в ЄС оцінюється приблизно в 570 мільйонів євро на рік.

ЄС планує переробляти 70 % упаковки і 65 % муніципальних відходів, зменшити частку твердих муніципальних відходів на полігонах до позначки менше 10 % і до 2030 року виробляти пластикову упаковку, що повністю підлягає вторинній переробці [14]. ЄС також планує впровадити «дорожню карту» для ресурсоефективної Європи протягом наступних п'яти років. Звичайно держави-члени ЄС підтримують ці дії через екологічні податки, допомогу, фінансову підтримку та субсидії; країни ЄС витрачають близько 0,8 % свого ВВП на охорону навколишнього середовища [7].

Наразі більшість виробничих підприємств в українській економіці використовують або закупають первинну сировину, виготовляють продукцію з необхідної її кількості, а решту – утилізують як відходи. Крім того, кількість хімічно небезпечних речовин, що виробляються в країні, та площа несанкціонованих

звалищ з кожним роком збільшується. Тому низький рівень впровадження моделі циркулярної економіки на українських підприємствах є важливою та актуальною проблемою, яка потребує поетапного вирішення.

Запозичення передового європейського досвіду у сфері сталого розвитку та циркулярної економіки є не лише бажаним, але й необхідним для України в контексті європейської інтеграції. На Саміті Україна – ЄС у 2020 році було підписано угоду «Кліматичний пакет для стабільної економіки в Україні», яка відкриває нові можливості для фінансування екологічних і кліматично нейтральних проєктів і залучення інвестицій в українську економіку. Підтримка з боку ЄС позитивно вплинула на захист довкілля, зелений і сталий розвиток українських компаній [15].

Темпи впровадження принципів циркулярної економіки в Україні значно нижчі, ніж у розвинених країнах. При цьому тоді як промислове виробництво в Україні продовжує зростати, потенціал природних ресурсів зменшується, а через нераціональне використання ресурсів і негативний вплив відходів виробництва на навколишнє середовище спостерігаються значні збитки.

Циркулярна економіка впливає на бухгалтерський облік підприємств, оскільки вона вимагає переосмислення підходів до управління ресурсами, активами та витратами. У цьому контексті бухгалтерський облік повинен враховувати не лише фінансові показники, але й екологічні, соціальні та управлінські аспекти діяльності підприємства.

Важливо розуміти, як адаптація облікових процесів до циркулярних принципів може сприяти підвищенню ефективності використання ресурсів, покращенню звітності та управлінню екологічною відповідальністю підприємства. На рисунку 7 наведено основні аспекти, які варто враховувати в бухгалтерському обліку та аналізі в умовах циркулярної економіки.

Джерело: розроблено авторами

Рис. 7. Основні аспекти бухгалтерського обліку в умовах циркулярної економіки

Основною мотивацією використання обліку сталого розвитку є прагнення компаній забезпечити збалансований підхід до економічного, екологічного та соціального розвитку (рис. 8).

Підвищення прозорості

- Бухгалтерський облік сталого розвитку дає змогу компаніям звітувати не лише про фінансові показники, але й про їхній вплив на довкілля та суспільство. Це підвищує довіру з боку інвесторів, клієнтів і регуляторів

Управління ризиками

- Відстеження екологічних і соціальних ризиків дає змогу компаніям краще керувати можливими наслідками для їхньої діяльності та репутації

Довгострокова стійкість

- Компанії, що інтегрують принципи сталого розвитку, можуть забезпечити стабільне та ефективне функціонування у довгостроковій перспективі, уникаючи потенційних криз через нехтування екологічними чи соціальними факторами

Конкурентні переваги

- Відповідальні компанії приваблюють більше клієнтів, інвесторів і талановитих працівників, які надають перевагу організаціям із високими етичними та екологічними стандартами

Виконання вимог регуляторів

- Багато урядів і міжнародних організацій впроваджують нормативні акти, що зобов'язують компанії звітувати про їхній вплив на сталий розвиток

Джерело: розроблено авторами

Рис. 8. Основні мотиви використання обліку сталого розвитку

Що стосується фінансового обліку та звітності, то виникають проблеми з відображенням вартості таких матеріалів на балансі підприємства та калькулюванням собівартості матеріалів багаторазового використання [16].

Сучасні системи бухгалтерського обліку не враховують належним чином відходи виробництва в контексті принципів циркулярної економіки, що ґрунтуються на життєвому циклі. Зокрема, не враховуються деталі різних видів відходів, що використовуються як сировина для подальшої переробки.

Варто зазначити, що перехід до циркулярної економіки змінить бізнес-середовище та ставлення до нього практиків і професіоналів у сфері бухгалтерського обліку, оподаткування, аналітики та аудиту. Очікується, що протягом перехідного періоду фахівці з бухгалтерського обліку будуть недостатньо поінформовані, але посилення законодавства в ЄС [17] змусить зацікавлені сторони враховувати інформаційні потреби під час створення звітності про результати циркулярної економіки. Крім того, відсутність законодавчих вимог, стандартів і розкриття інформації щодо обліку та звітності в циркулярній економіці є серйозною проблемою. Сталий розвиток підтримується законодавством лише в деяких країнах. Зокрема, звітність до Комісії з цінних паперів та бірж є обов'язковою у Великій Британії, США, Китаї та Індії. В інших країнах облік і звітність зі сталого розвитку не є обов'язковими. Це пов'язано з тим, що важко юридично визначити, яка саме інформація про сталий розвиток є корисною для інвесторів. Наприклад, розкриття екологічної інформації є надзвичайно корисним для прийняття рішень під час кліматичних криз, але менш корисним у стабільних кліматичних умовах [18].

Висновки. Отже, циркулярна економіка – це модель, що базується на повторному використанні ресурсів і запобіганні утворенню відходів, пропонуючи альтернативу лінійній економіці, яка вичерпує ресурси та негативно впливає на довкілля. Перехід до циркулярної економіки є актуальним для західних країн, де реалізуються плани дій щодо мінімізації відходів та економії ресурсів. В Україні цей процес стикається з такими викликами, як обмежені фінансові ресурси та слабка інфраструктура, проте інтеграція з ЄС сприяє впровадженню сталих практик. У цій моделі облік зосереджується на екологічних і соціальних показниках, що забезпечують довгостроковий розвиток через оптимізацію управління відходами й економію ресурсів, сприяючи екологічній відповідальності бізнесу.

Список використаної літератури:

1. Circularity Gap. – 2022 [Electronic resource]. – Access mode : <https://www.circularity-gap.world/2022>.
2. Balanay R. Charting Policy Directions for Mining's Sustainability with Circular Economy / R.Balanay, A.Halog // Recycling. – 2016. – Vol. 1, Issue 2. – P. 219–230.

3. *Нагара М.Б.* Циркулярна економіка: генезис, структура, особливості / *М.Б. Нагара* // *Економічна наука*. – 2021. – № 10. – С. 68–73.
4. *Горбаль Н.І.* Циркулярна економіка – основа сталого розвитку підприємств / *Н.І. Горбаль, Ю.Р. Ломача* // *Вісник Національного університету «Львівська політехніка»*. Серія : Проблеми економіки та управління. – 2022. – № 1 (9). – С. 9–24.
5. *Квасній Л.Г.* Циркулярна економіка: як новий спосіб господарювання в умовах цифрової трансформації / *Л.Г. Квасній, І.Л. Татомір*. – *Посвіт*, 2021. – С. 47–54.
6. *Горбаченко С.А.* Можливості економічного розвитку на засадах циркулярності в умовах цифрової трансформації / *С.А. Горбаченко, Н.А. Клевцевич* // *Економіка та підприємництво*. – 2023. – № 1 (127). – С. 35–40.
7. *Горбаль Н.І.* Циркулярна економіка: особливості та перспективи впровадження в Україні в умовах війни / *Н.І. Горбаль, С.В. Сліпачик* // *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку*. – 2023. – № 2 (9) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32720/menedzhment223maket-257-268.pdf>.
8. *Мельник О.Г.* Аналізування стану та тенденцій розвитку циркулярної економіки у Львівській області / *О.Г. Мельник, М.Л. Злотнік* // *Регіональна економіка*. – 2020. – № 2. – С. 125–133.
9. *Бортнікова М.Г.* Циркулярна економіка в Україні: адаптація європейського досвіду / *М.Г. Бортнікова, М.В. Руда, Т.С. Яремчук* // *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку*. – 2021. – Вип. 3, № 1. – С. 212–221.
10. *Козлова О.* Відходи війни: як Україну не перетворити на звалище? / *О.Козлова* // *RFI*. – 2023 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.rfi.fr/uk/20230519-vidkhody-viiny-yak-ukrainu-ne-peretvority-na-zvalyshe>.
11. *Tukker A.* Product services for a resource\$efficient and circular economy – a review / *A.Tukker* // *Journal of Cleaner Production*. – 2015. – Vol. 97. – P. 76–91. DOI: 10.1016/j.jclepro.2013.11.049.
12. Підвищення конкурентоспроможності ЄС: циркулярна економіка : монографія / за ред. *О.С. Кузьміна, О.Г. Мельник, Н.І. Горбаль*. – Львів : Міські інформаційні системи, 2021. – 190 с.
13. Нова політика ЄС з «циркулярної» економіки: можливості для України. – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2020/09/dixi_pb_circular-economy_ukr_full_3.pdf.
14. Нова політика управління відходами – основа економіки замкнутого циклу. – 2018 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://conference.chamber.ua/>.
15. Перший рік Green Deal: як Україна інтегрується в нову екологічну політику ЄС? / *Європейська правда*. – 2020 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/pershij-rik-green-deal-yak-ukrainu-integruietsya-v-novu-ekologichnu-polityku-yes/>.
16. *Мельник Н.Г.* Розвиток обліку в умовах циркулярної економіки / *Н.Г. Мельник, В.З. Семанюк* // *Стан і перспективи розвитку бухгалтерського і управлінського обліку в умовах глобалізації* : монографія. – Тернопіль : Університетська думка, 2020. – С. 77–85.
17. European Circular Economy Action Plan (CEAP) [Electronic resource]. – Access mode : <https://circulareconomy.europa.eu/platform>.
18. *Ozili P.K.* Sustainability Accounting / *P.K. Ozili*. – 2021 [Electronic resource]. – Access mode : <https://ssrn.com/abstract=3803384>.

References:

1. *Circularity Gap* (2022), [Online], available at: <https://www.circularity-gap.world/2022>
2. Balanay, R. and Halog, A. (2016), «Charting Policy Directions for Mining’s Sustainability with Circular Economy», *Recycling*, Vol. 1, Issue 2, pp. 219–230.
3. Nahara, M.B. (2021), «Tsyrkuliarna ekonomika: henezys, struktura, osoblyvosti», *Ekonomichna nauka*, No. 10, pp. 68–73.
4. Horbal, N.I. and Lomaha, Yu.R. (2022), «Tsyrkuliarna ekonomika – osnova staloho rozvytku pidpriemstv», *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Lvivska politekhnikha»*. Serii. *Problemy ekonomiky ta upravlinnia*, No. 1 (9), pp. 9–24.
5. Kvasnii, L.H. and Tatomyr, I.L. (2021), *Tsyrkuliarna ekonomika: yak novyi sposib hospodariuvannia v umovakh tsyvrovoi transformatsii*, *Posvit*, pp. 47–54.
6. Horbachenko, S.A. and Klievtsievych, N.A. (2023), «Mozhlyvosti ekonomichnoho rozvytku na zasadakh tsyrkuliarnosti v umovakh tsyvrovoi transformatsii», *Ekonomika ta pidpriemnytstvo*, No. 1 (127), pp. 35–40.
7. Horbal, N.I. and Slipachyk, S.V. (2023), «Tsyrkuliarna ekonomika: osoblyvosti ta perspektyvy vprovadzhennia v Ukraini v umovakh viiny», *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia i problemy rozvytku*, No. 2 (9), [Online], available at: <https://science.lpnu.ua/sites/default/files/journal-paper/2023/dec/32720/menedzhment223maket-257-268.pdf>
8. Melnyk, O.H. and Zlotnik, M.L. (2020), «Analizuvannia stanu ta tendentsii rozvytku tsyrkuliarnoi ekonomiky u Lvivskii oblasti», *Rehionalna ekonomika*, No. 2, pp. 125–133.
9. Bortnikova, M.H., Ruda, M.V. and Yaremchuk, T.S. (2021), «Tsyrkuliarna ekonomika v Ukraini: adaptatsiia yevropeiskoho dosvidu», *Menedzhment ta pidpriemnytstvo v Ukraini: etapy stanovlennia ta problemy rozvytku*, Issue 3, No. 1, pp. 212–221.
10. Kozlova, O. (2023), «Vidkhody viiny: yak Ukrainu ne peretvoryty na zvalyshe?», *RFI*, [Online], available at: <https://www.rfi.fr/uk/20230519-vidkhody-viiny-yak-ukrainu-ne-peretvoryty-na-zvalyshe>
11. Tukker, A. (2015), «Product services for a resource\$efficient and circular economy – a review», *Journal of Cleaner Production*, Vol. 97, pp. 76–91, doi: 10.1016/j.jclepro.2013.11.049.

12. Kuzmin, O.Ie., Melnyk, O.H. and Horbal, N.I. (ed.) (2021), *Pidvyshchennia konkurentospromozhnosti YeS: tsyrkuliarna ekonomika*, monohrafiia, Miski informatsiini systemy, Lviv, 190 p.
13. *Nova polityka YeS z «tsyrkuliarnoi» ekonomiky: mozhlyvosti dlia Ukrainy* (2020), [Online], available at: https://dixigroup.org/wp-content/uploads/2020/09/dixi_pb_circular-economy_ukr_full_3.pdf
14. *Nova polityka upravlinnia vidkhodamy – osnova ekonomiky zamknenoho tsykladu* (2018), [Online], available at: <http://conference.chamber.ua/>
15. «Pershyy rik Green Deal: yak Ukraina intehruietsia v novu ekolohichnu polityku YeS?» (2020), *Yevropeiska pravda*, [Online], available at: <https://lexinform.com.ua/v-ukraini/pershij-rik-green-deal-yak-ukrayina-integruetsya-v-novu-ekologichnu-polityku-yes/>
16. Melnyk, N.H. and Semaniuk, V.Z. (2020), «Rozvytok obliku v umovakh tsyrkuliarnoi ekonomiky», *Stan i perspektyvy rozvytku bukhhalterskoho i upravlinskoho obliku v umovakh hlobalizatsii*, monohrafiia, Universytetska dumka, Ternopil, pp. 77–85.
17. *European Circular Economy Action Plan (CEAP)*, [Online], available at: <https://circulareconomy.europa.eu/platform>
18. Ozili, P.K. (2021), *Sustainability Accounting*, [Online], available at: <https://ssrn.com/abstract=3803384>

Дослідження виконано за підтримки МОН України в межах проекту «Розробка механізму сталого розвитку економічних систем в умовах воєнних дій та післявоєнного відновлення економіки» (реєстраційний номер 0124U000463).

Олійник Оксана Вікторівна – доктор економічних наук, професор, перший проректор Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0003-2188-9219>.

Наукові інтереси:

- потенціал держав та новітні концепції розвитку в умовах геополітичних трансформацій;
- теорія, методологія та методики аналізу діяльності економічних суб'єктів;
- фінансовий аналіз та стратегічний аналіз;
- облікове забезпечення управління економічними суб'єктами.

Легенчук Сергій Федорович – доктор економічних наук, професор, завідувач кафедри інформаційних систем в управлінні та обліку Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0000-0002-3975-1210>.

Наукові інтереси:

- теорія бухгалтерського обліку;
- облік нематеріальних активів;
- диджиталізація обліку.

Юрківська Ольга Дмитрівна – здобувач вищої освіти другого ступеня, спеціальність «Облік і оподаткування» Державного університету «Житомирська політехніка».

<https://orcid.org/0009-0001-0220-7529>.

Наукові інтереси:

- розвиток бухгалтерського обліку у відновній енергетиці.

Oliinyk O.V., Lehenchuk S.F., Yurkivska O.D.

Circular economy as a foundation for sustainable enterprise development: accounting aspect

The depletion of natural resources poses a significant threat to the future development of industry, the provision of material goods, and the overall standard of living. Uncontrolled increases in natural resource use, material consumption, and inefficient resource management lead to environmental degradation, resource depletion, reduced productivity, and diminished quality of life on a global scale. Transitioning to a circular economy offers a promising approach to addressing these issues.

The purpose of this study is to explore the accounting aspects of implementing a circular economy.

The circular economy is a model that emphasizes resource reuse and waste prevention, offering an alternative to the linear economy, which depletes resources and negatively impacts the environment. Transitioning to a circular economy is particularly relevant in Western countries, where action plans are underway to minimize waste and conserve resources.

The main drivers for shifting from a linear to a circular economy include inefficient and declining resource use, low production efficiency, increased environmental emissions, and growing concerns over waste generation. In Ukraine, this process faces challenges such as limited financial resources and weak infrastructure. However, integration with the EU is facilitating the adoption of sustainable practices.

In a circular model, accounting focuses on environmental and social indicators, ensuring long-term development through waste management optimization and resource conservation, while promoting corporate environmental responsibility.

Keywords: circular economy; accounting; sustainable development; post-war recovery; waste.

Стаття надійшла до редакції 18.10.2024.